

Komisja Krajobrazu Kulturowego
Polskiego Towarzystwa Geograficznego

Prace Komisji Krajobrazu Kulturowego PTG nr 14
Dissertations Commission of Cultural Landscape No. 14

Krajobraz a turystyka

Landscape and tourism

Sosnowiec 2010

RADA NAUKOWA SERII PRACE KOMISJI KRAJOBRAZU KULTUROWEGO PTG
EDITORIAL BOARD

REDAKTOR NACZELNY SERII: Joanna Plit - *Polska Akademia Nauk, Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania, Warszawa*

SEKRETARZ REDAKCJI: Urszula Myga-Piątek - *Uniwersytet Śląski, Wydział Nauk o Ziemi, Sosnowiec*

CZŁONKOWIE RADY NAUKOWEJ:

Wiaczesław Andrejczuk - *Uniwersytet Śląski, Wydział Nauk o Ziemi, Sosnowiec*

Andrzej T. Jankowski - *Uniwersytet Śląski, Wydział Nauk o Ziemi, Sosnowiec*

Alexander Kovalyov - *Kharkiv National University*

Krystyna Pawłowska - *Politechnika Krakowska, Instytut Architektury Krajobrazu*

Maria Z. Pulinowa - *Uniwersytet Śląski, Wydział Nauk o Ziemi, Sosnowiec*

Laura Šakaja - *University of Zagreb, Department of Geography*

Krzysztof H. Wojciechowski - *Akademia Wychowania Fizycznego, Katedra Turystyki i Rekreacji, Biała Podlaska*

REDAKTOR NAUKOWY TOMU: Wiaczesław Andrejczuk

RECENZENCI TOMU:

Wiaczesław Andrejczuk, Aleksander Böhm, Krystyna Dąbrowska-Budziło Urszula Myga-Piątek, Joanna Plit, Jerzy Żaba

PRACE KOMISJI KRAJOBRAZU KULTUROWEGO PTG NR 14
Dissertations Commission of Cultural Landscape No. 14

Przygotowanie do druku: Patrycja Dzikowska

Projekt okładki: Aleksander Böhm

Fotografie na stronach otwierających kolejne części czasopisma:

Wiaczesław Andrejczuk, Urszula Myga-Piątek

Druk książki sfinansowano ze środków Komitetu Nauk Geograficznych

Copyright©2010 by Komisja Krajobrazu Kulturowego

Polskiego Towarzystwa Geograficznego

Wszelkie prawa zastrzeżone

Wydawca: Komisja Krajobrazu Kulturowego PTG

ul. Będzińska 60

41 – 200 Sosnowiec, Polska

urszula.myga-piatek@us.edu.pl; www.krajobraz.kulturowy.us.edu.pl

Nakład 300 egz.

ISSN: 1896-1460

ISBN: 978-83-61695-06-6

Współpraca wydawnicza - Pracownia Komputerowa Jacka Skalmierskiego, Gliwice

Krajobraz a turystyka

SPIS TREŚCI
CONTENS

Słowo wstępne..... 11

**ASPEKTY TEORETYCZNE W SYSTEMIE RELACJI
KRAJOBRAZ – TURYSTYKA**

Wiaczesław Andrejczuk

KRAJOBRAZ A TURYSTYKA: ASPEKT KONCEPTUALNY
LANDSCAPE AND TOURISM: CONCEPTUAL ASPECT..... 15

Aleksander Böhm

PLANOWANIE W OBSZARACH O WYSOKICH WALORACH
KRAJOBRAZOWYCH
PLANNING IN THE HIGH LANDSCAPE VALUE REGION..... 25

Mariusz Kistowski, Przemysław Śleszyński

PRESJA TURYSTYCZNA NA TLE WALORÓW KRAJOBRAZOWYCH
POLSKI
*TOURISTIC PRESSURE ON THE BACKGROUND OF LANDSCAPE
QUALITIES OF POLAND*..... 36

Tadeusz Strykiewicz

KRAJOBRAZ ANTROPOGENICZNY, PRZESTRZENIE
KREATYWNE A TURYSTYKA
*ANTHROPOGENIC LANDSCAPE, CREATIVE SPACES
AND TOURISM* 52

**KRAJOBRAZOWE WALORY I TURYSTYKA W WYBRANYCH
REGIONACH ŚWIATA**

Stanisław Czaja

ATRAKCJE TURYSTYCZNE „SŁOWACKIEGO RAJU”
TOURIST ATTRACTIONS OF „SLOVAK PARADISE”..... 65

Piotr Gębica	
WALORY KRAJOBRAZOWE ANDÓW I ICH WYKORZYSTANIE W TURYSTYCE, NA PRZYKŁADZIE PERU, CHILE I BOLIWII	
<i>LANDSCAPE VALUES OF THE ANDES AND THEIR USE IN TOURISM, AN EXAMPLES OF PERU, CHILE AND BOLIVIA.....</i>	74
Krystyna Harasimiuk, Marian Harasimiuk	
TURYSTYKA W KRAJOBRAZACH PARKÓW NARODOWYCH STANÓW ZJEDNOCZONYCH AMERYKI PÓŁNOCNEJ	
<i>TOURISM IN LANDSCAPES OF NATIONAL PARKS OF UNITED STATES OF AMERICA</i>	91
Urszula Myga-Piątek	
RÓŻNORODNOŚĆ KRAJOBRAZOWA CHORWACJI PODSTAWĄ ATRAKCYJNOŚCI TURYSTYCZNEJ. ASPEKTY PRZYRODNICZE	
<i>LANDSCAPE DIVERSITY OF CROATIA AS THE BASIS FOR ITS TOURIST ATTRACTIVENESS. ENVIRONMENTAL ASPECTS.....</i>	101
Elżbieta Papińska	
ZNACZENIE RÓŻNORODNOŚCI KRAJOBRAZU REPUBLIKI POŁUDNIOWEJ AFRYKI W ROZWOJU TURYSTYKI	
<i>IMPORTANCE OF LANDSCAPE DIVERSITY IN TOURISM DEVELOPMENT IN REPUBLIC OF SOUTH AFRICA.....</i>	120
Elżbieta Papińska, Elżbieta Białkowska-Jelińska	
KRAJOBRAZ DETERMINANTĄ ROZWOJU TURYSTYKI NA PRZYKŁADZIE STANU UTAH (USA)	
<i>LANDSCAPE AS A DETERMINANT IN TOURISM DEVELOPMENT: A CASE STUDY OF UTAH (USA).....</i>	138
KRAJOBRAZOWE WALORY I TURYSTYKA W WYBRANYCH REGIONACH POLSKI	
Krystyna Bryś, Hanna Ojrzyńska	
PRZEMIANY KRAJOBRAZU WSI GÓRSKICH W SUDETACH WSCHODNICH	
<i>LANDSCAPE'S CHANGES IN THE MOUNTAIN VILLAGES IN THE EASTERN SUDETES.....</i>	157

Andrzej Gołowski	
ZNACZENIE MAP W ROZWOJU GOSPODARKI TURYSTYCZNEJ NA TERENACH PERYFERYJNYCH	
<i>THE SIGNIFICANCE OF MAPS IN THE DEVELOPMENT OF TOURIST ECONOMY IN PERIPHERAL AREAS.....</i>	174
Anna Nitkiewicz-Jankowska, Grzegorz Jankowski	
KRAJOBRAZ KULTUROWY JAKO WALOR TURYSTYCZNY	
<i>CULTURAL LANDSCAPE AS A TOURIST VALUE .....</i>	185
Małgorzata Józwiak, Marek Józwiak, Małgorzata Strzyż	
PREDYSPOZYCJE NATURALNE REGIONU ŚWIĘTOKRZYSKIEGO DO ROZWOJU TURYSTYKI	
<i>NATURAL PREDISPOSITION OF ŚWIĘTOKRZYSKI REGION FOR TURISTIC PROGRESS.....</i>	194
Anna Kaczmarska, Arkadiusz Przybyłka	
WYKORZYSTANIE POTENCJAŁU PRZEMYSŁOWEGO I POPRZEMYSŁOWEGO NA POTRZEBY TURYSTYKI. PRZYKŁAD SZLAKU ZABYTKÓW TECHNIKI WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO	
<i>REALISING THE POTENTIAL OF INDUSTRIAL AND POST INDUSTRIAL FOR TOURISM. EXAMPLE OF THE INDUSTRIAL MONUMENTS ROUTE OF THE SILESIAN VOIVODESHIP.....</i>	207
Małgorzata Mazurek, Renata Paluszkiewicz, Iwona Piotrowska	
WALORY TURYSTYCZNE SIECI DOLINNEJ W DORZECZU PARSĘTY (POLSKA NW)	
<i>TOURIST ASSETS OF VALLEY NETWORK IN PARSEŃTA BASIN (NW POLAND).....</i>	229
Jerzy Nita	
KAMIENIOŁOM W KRAJOBRAZIE I GEOTURYSTYCE	
<i>QUARRIES IN LANDSCAPE AND GEOTURISM.....</i>	243
Józef Partyka	
UDOSTĘPNIANIE TURYSTYCZNE PARKÓW NARODOWYCH W POLSCE A KRAJOBRAZ	
<i>AVAILABILITY OF POLAND'S NATIONAL PARKS FOR TOURISM AND THE LANDSCAPE.....</i>	252

Elżbieta Pietrzyk-Sokulska	
ZBIORNIKI WODNE W WYROBISKACH POGÓRNICZYCH - NOWY ELEMENT ATRAKCYJNOŚCI KRAJOBRAZU MIASTA <i>WATER RESERVOIRS IN POST-MINING QUARRIES – NEW COMPONENT OF CITY’S LANDSCAPE ATTRACTIVENESS</i>	264
Sławomir Pytel	
ROLA TURYSTYKI KULTUROWEJ W ROZWOJU GMIN WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO <i>THE ROLE OF CULTURAL TOURISM IN THE DEVELOPMENT OF MUNICIPALITIES OF THE SILESIAN VOIVODSHIP</i>	273
Jacek M. Ruszkowski	
ELEMENTY KRAJOBRAZU PRZEMYSŁOWEGO CZYNNIKIEM DESTYNACJI TURYSTYCZNEJ. STUDIUM NA PRZYKŁADZIE „SZLAKU ZABYTEKÓW TECHNIKI WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO” <i>ELEMENTS OF THE INDUSTRIAL LANDSCAPE AS A FACTOR OF TOURIST DESTINATIONS. STUDY FOR EXAMPLE “THE INDUSTRIAL MONUMENTS ROUTE OF THE SILESIAN VOIVODESHIP”</i>	283
Maria Tkocz	
EWOLUCJA PRZESTRZENI TURYSTYCZNEJ GMINY WILKOWICE A PRZEMIANY KRAJOBRAZU <i>EVOLUTION OF TOURIST SPACE IN WILKOWICE DISTRICT VERSUS LANDSCAPE TRANSFORMATIONS</i>	296
Artur Zieliński	
ZWIĄZEK KRAJOBRAZU Z ROZWOJEM TURYSTYKI W REJONIE STASZOWA <i>THE RELATION BETWEEN LANDSCAPE AND DEVELOPMENT OF TOURISM IN THE REGION OF STASZÓW</i>	306
Zbigniew Zwoliński	
ASPEKTY TURYSTYCZNE GEORÓŻNORODNOŚCI RZEŻBY KARPAT <i>TOURISTIC ASPECTS OF LANDFORM GEODIVERSITY IN CARPATHIANS</i>	316

KRAJOBAZ I TURYSTYKA W UJĘCIU ARCHITEKTONICZNYM

Agnieszka Ozimek, Piotr Łabędź

REJESTRACJA PANORAM WIDOKOWYCH W ZAKRESACH
POZASPEKTRALNYCH JAKO NARZĘDZIE OCENY
ATRAKCYJNOŚCI KRAJOBRAZU

*REGISTRATION OF PANORAMAS IN THE NON-VISIBLE RANGES
AS A TOOL OF LANDSCAPE ATTRACTIVENESS EVALUATION* 331

Paweł Ozimek, Joanna Tarko, Piotr Łabędź

CYFROWE MODELE ANALIZY KRAJOBRAZU BAZUJĄCE NA
CYFROWYCH MODELACH TERENU

*DIGITAL MODELS OF LANDSCAPE ANALYSES BASED
ON GIS DIGITAL TERRAIN MODELS* 342

Wiesław Wańkowicz

PLANOWANIE PRZESTRZENI O WYSOKICH WALORACH
KRAJOBRAZOWYCH. PROBLEMY EKONOMICZNE

*SPATIAL PLANNING OF HIGH VIRTUE LANDSCAPE.
THE ECONOMIC ISSUE*..... 352

Słowo wstępne

Krajobraz i turystyka od lat znajdują się w polu badawczym geografii. Pomiedzy obydwu sferami zachodzą wielowymiarowe i wielowątkowe interakcje przestrzenne, funkcjonalne, rozwojowe i inne. W rezultacie wzajemnego oddziaływania krajobrazu na turystykę i turystyki na krajobraz wykształcił się dynamiczny megasystem wzajemnie powiązanych, wzajemnie determinujących i wzajemnie kształtujących się podsystemów i elementów, rozwijający się w kierunku zaspokojenia nowego rodzaju potrzeb ludzkich. Są to głównie potrzeby natury mentalnej, psychicznej, związane z potrzebami odpoczynku, doznań estetycznych, pasji twórczych i odkrywczych, a więc tzw. potrzeb wyższego rzędu. Fakt ten wyróżnia krajobrazowo-turystyczny megasystem współdziałania człowieka ze środowiskiem na tle innych (współczesnych lub wcześniejszych) megasystemów historyczno-gospodarczych (rolniczych i industrialnych, przede wszystkim), których głównym celem było zaspokojenie podstawowych potrzeb fizjologicznych człowieka. Z tego wynika także niezwykła ważność i aktualność prowadzenia badań i rozszerzenia ich zakresu na relacje krajobrazu i turystyki. Podkreśla to też ważną rolę geografów w tworzeniu teoretycznych podstaw rozwoju tego systemu, bo, tak naprawdę, chodzi o kształtowanie przez turystykę pewnego typu środowiska życia ludzi, odzwierciedleniem którego jest krajobraz geograficzny.

„Nadrzędny” charakter krajobrazu w stosunku do turystyki wynika z jego przede wszystkim środowiskowej, funkcji. Pod tym względem krajobraz występuje w kilku ważniejszych rolach: jako walor turystyczny, jako źródło walorów turystycznych, jako środowisko rozwoju turystyki oraz jako obiekt oddziaływania turystyki. Lecz krajobraz nie jest pasywnym teatrem, na scenie którego turystyka realizuje różne „spektakle” – od rozrywki po dramat, lecz jest czynnym (genetycznym, funkcjonalnym itd.) dyspozytorem i reżyserem tych wydarzeń. Stąd tak ważne całościowe, systemowe podejście do badania interakcji pomiędzy nimi.

Proponowany kolejny, XIV tom Prac Komisji Krajobrazu Kulturowego PTG składa się z 27 artykułów. Prace zawarte w tomie zgrupowane są w 4 działach. Dotyczą aspektów teoretycznych systemu relacji „krajobraz-turystyka”, krajobrazowych walorów turystycznych wybranych regionów świata i Polski oraz architektonicznego ujęcia zagadnień, związanych z krajobrazem i turystyką. Poruszane w niniejszej książce zagadnienia w żadnym stopniu nie wyczerpują bogactwa i różnorodności aspektów, związanych z turystyką i krajobrazem. Mam nadzieję, jednak, że wskażą na główne problemowe kierunki rozwoju myśli z obszernego pogranicza dwóch dziedzin wiedzy i aktywności ludzkiej, którymi są krajobraz i turystyka.

Redaktor

